

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/49/2001

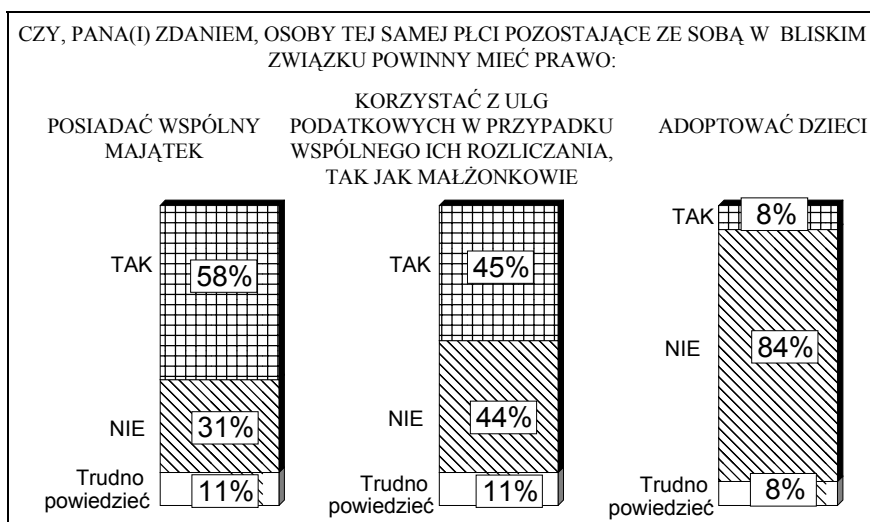
POSTAWY WOBEC MAŁŻEŃSTW HOMOSEKSUALISTÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Większość Polaków jest zdania, że jedynie mężczyzna i kobieta mogą zawrzeć małżeństwo. Ponad dwie trzecie badanych (69%) sprzeciwia się stwarzaniu homoseksualistom prawnej możliwości zawarcia związku małżeńskiego. O tym, że dwie osoby tej samej płci powinny mieć prawo wejść w taki związek, przekonany jest co czwarty respondent (24%), ale wyraźnego poparcia udziela zdecydowana mniejszość tej grupy.
- ◆ Polacy są zdecydowanie przeciwni umożliwieniu parom gejów lub lesbijek adoptowania dzieci. Zgodę na tego rodzaju adopcję wyraża mniej niż co dziesiąty Polak (8%), a dziesięciokrotnie większa grupa (84%) jest temu przeciwna. Mniej wątpliwości budzą ekonomiczne aspekty uznania par homoseksualnych: 58% badanych akceptuje posiadanie przez takie pary wspólnego majątku, a 45% - korzystanie z ulg podatkowych.

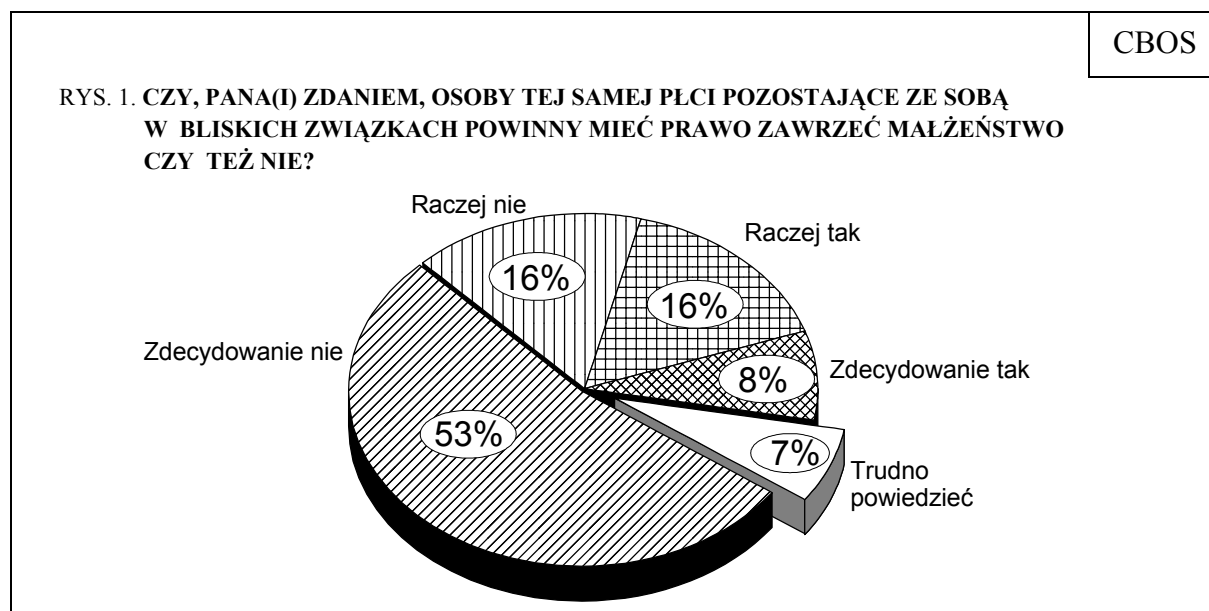

- ◆ Tylko co dwudziesty Polak (5%) sądzi, że homoseksualizm jest zachowaniem normalnym. W opinii przeważającej większości Polaków (88%), jest to odstępstwo od normy. Respondenci są podzieleni co do postulowanego traktowania osób o tej orientacji. Grupa badanych sądzących, że należy je tolerować (47%), jest trochę większa niż niezgadzających się na tolerancję (41%).

Przyjęcie przez parlament Holandii ustawy umożliwiającej parom homoseksualnym zawieranie małżeństw, z czym wiąże się m.in. prawo do adopcji dzieci, wywołało też dyskusje w Polsce. W kwietniowym sondażu¹, przeprowadzonym w tydzień po pierwszej uroczystości zaślubin gejów i lesbijek w Amsterdamie, respondenci wyrażali swoje opinie na temat takich rozwiązań, gdyby były przyjęte w Polsce.

AKCEPTACJA MAŁŻEŃSTW OSÓB TEJ SAMEJ PŁCI

Zdecydowana większość Polaków sprzeciwia się stwarzaniu homoseksualistom prawnej możliwości zawarcia związku małżeńskiego. O tym, że dwie osoby tej samej płci powinny mieć do tego prawo, przekonany jest co czwarty respondent, przy czym niespełna co dziesiąty wyraża zdecydowanie pozytywną opinię. Natomiast wśród odrzucających taką możliwość opinie zdecydowane stanowią większość.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (131) przeprowadzono w dniach 6-9 kwietnia 2001 roku na 1036-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

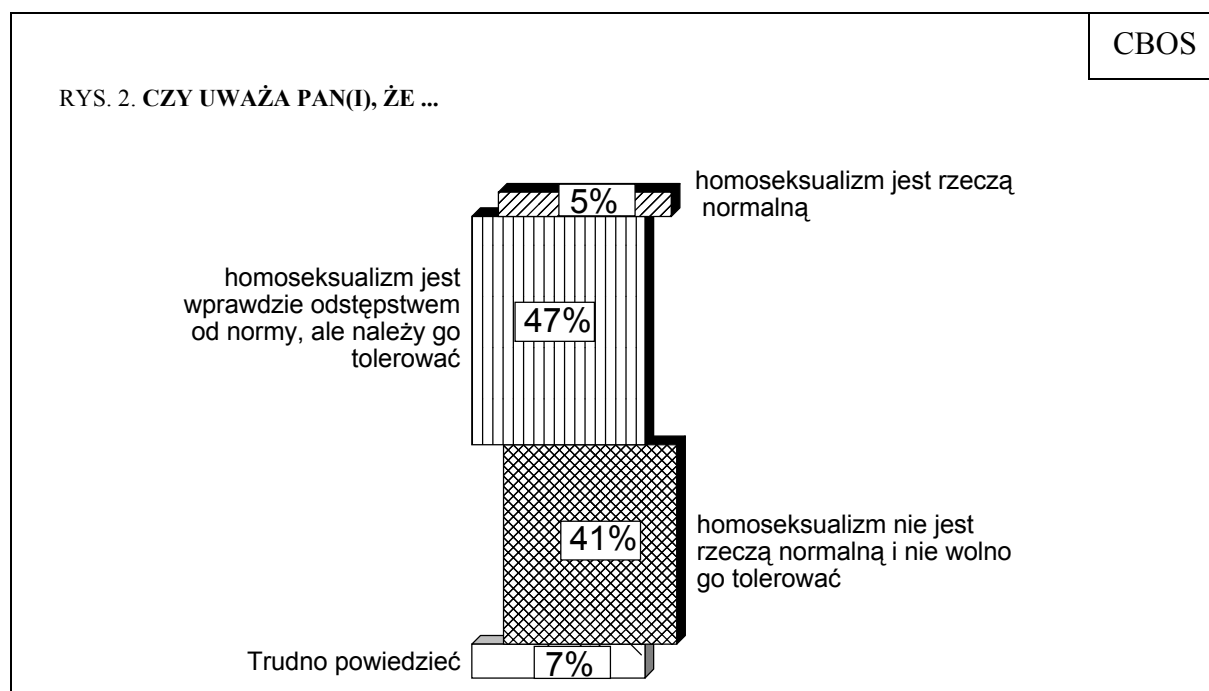
Na opinie o dopuszczalności małżeństw zawieranych między osobami tej samej płci wyraźnie wpływa religijność ankietowanych mierzona częstością praktyk. Negatywne w tej kwestii stanowisko Kościoła podziela 89% respondentów uczestniczących w nabożeństwach kilka razy w tygodniu i 78% biorących w nich udział raz w tygodniu. Badani niepraktykujący mają w tej sprawie podzielone zdania: blisko połowa (46%) zgadza się na udzielanie ślubów parom homoseksualnym i niemal tyle samo (48%) wyraża sprzeciw.

Wraz z wiekiem maleje akceptacja takich małżeństw. Wśród najmłodszych sprzeciw (52%) jedynie nieznacznie przeważa nad aprobatą (46%). Dla porównania, wśród najstarszych badanych 82% wyraża dezaprobatę.

Akceptowaniu prawnej legalizacji związków homoseksualnych sprzyja wykształcenie. Im badani są lepiej wykształceni, tym częściej opowiadają się za stworzeniem takiej możliwości.

HOMOSEKSUALIZM: NORMA CZY ODSTĘPSTWO

W opinii przeważającej większości Polaków homoseksualizm jest odstępstwem od normy. Tylko co dwudziesty ankietowany sądzi, że jest to zachowanie normalne.

Badani uznający homoseksualizm za odstępstwo od normy są podzieleni co do postulowanego traktowania osób o tej orientacji. Liczba respondentów, którzy skłaniają się ku tolerowaniu takich osób (47%), jest trochę większa niż wyrażających sprzeciw (41%).

Do zmiennych społeczno-demograficznych różnicujących odpowiedzi na to pytanie należą: wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania i dochody. Im starsi są respondenci, tym częściej sądzą, że orientacji homoseksualnej nie wolno tolerować: przekonanie takie ma jedna trzecia wśród osób najmłodszych, a dwie trzecie - wśród najstarszych.

Osoby zadowolone z własnych warunków materialnych częściej zgadzają się na tolerowanie homoseksualizmu niż oceniający je negatywnie. Tolerancja dla osób o tej orientacji rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia. Różnice są tu bardzo wyraźne: za tolerowaniem homoseksualizmu opowiada się jedna czwarta badanych z wykształceniem podstawowym i trzy czwarte - z wyższym.

Opinie na ten temat są związane z religijnością respondentów. Wśród badanych uczestniczących w nabożeństwach co tydzień lub częściej największą grupę stanowią przeciwnicy tolerowania homoseksualistów, a wśród uczestniczących rzadziej lub niepraktykujących - dominują zwolennicy.

Badani uważający homoseksualizm za dewiację, której nie należy tolerować, są niemal jednomyślni w odmowie przyznania osobom o takiej orientacji prawa do wchodzenia w związki małżeńskie. Wśród respondentów sądzących, że homoseksualizm jest odstępstwem od normy, które jednak należy tolerować, zdania są podzielone: sprzeciw nieznacznie przeważa nad aprobatą. Natomiast wśród osób, które uważają homoseksualizm za rzecz normalną, większość opowiada się za zrównaniem w prawie związków ludzi o tej orientacji i związków heteroseksualnych.

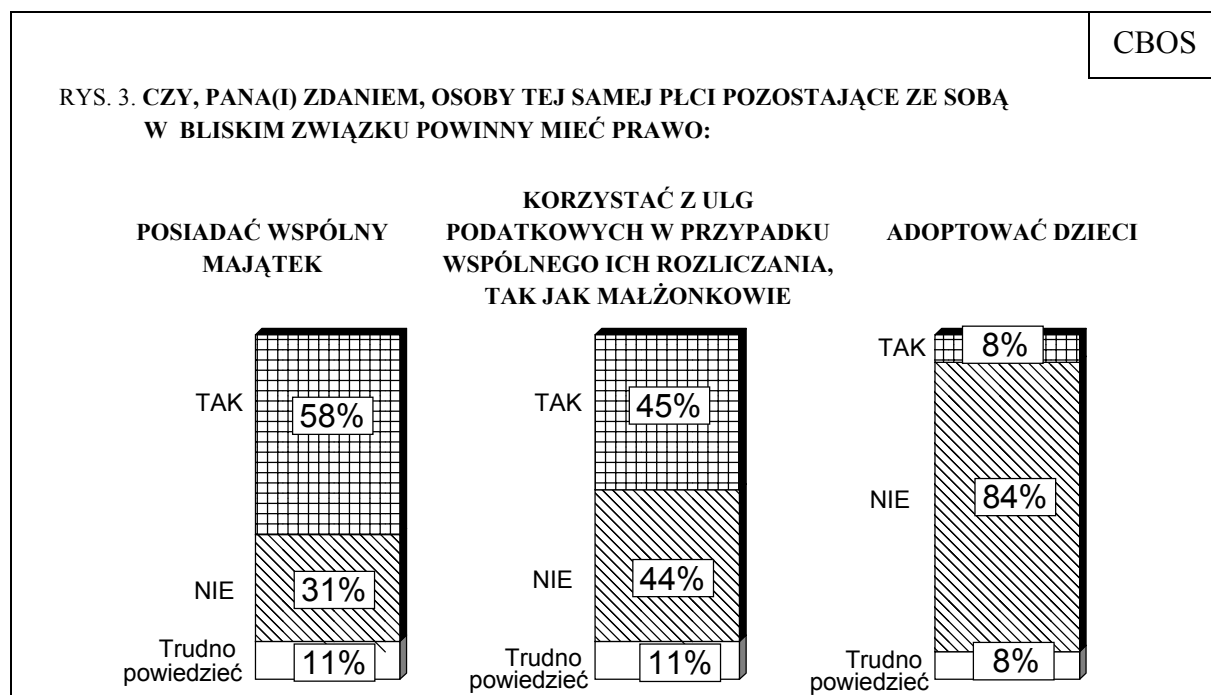
Tabela 1

Czy uważa Pan(i), że:	Czy, Pana(i) zdaniem, osoby tej samej płci pozostające ze sobą w bliskich związkach powinny mieć prawo zawrzeć małżeństwo czy też nie?	
	Tak	Nie
	w procentach	
– homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	4	93
– homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, ale należy go tolerować	41	52
– homoseksualizm jest rzeczą normalną	64	27

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

SPÓLECZNA AKCEPTACJA PRAW DLA HOMOSEKSUALISTÓW

W niektórych krajach Europy (np. we Francji) istnieje możliwość zarejestrowania związku dwojga ludzi jednej płci rodzącego skutki prawne, lecz nie takie jak małżeństwo. Zapytaliśmy Polaków, czy skłonni byliby dopuścić, by pary homoseksualne miały prawną możliwość prowadzenia wspólnych czynności, zarówno w sferze ekonomicznej, jak i poza nią.

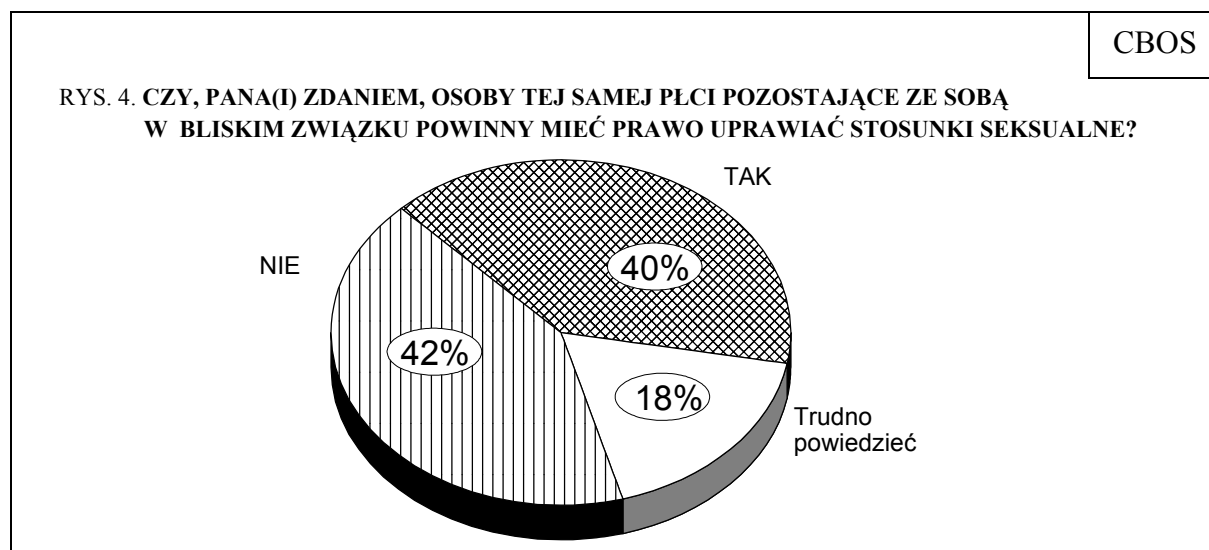

Wspólnota majątkowa par tworzonych przez dwóch mężczyzn lub dwie kobiety nie budzi zastrzeżeń u większości respondentów. Ponad połowa badanych (58%) sądzi, że takie pary powinny mieć prawo posiadać wspólny majątek, a prawie jedna trzecia (31%) jest przeciwnego zdania.

Więcej wątpliwości budzi przyznanie parom homoseksualnym ulg podatkowych w przypadku wspólnego rozliczania się z fiskusem - grupy badanych akceptujących i odrzucających taką możliwość są równoliczne.

Najwięcej sprzeciwu budzi w społeczeństwie umożliwienie parom gejów lub lesbijek adoptowania dzieci. Mniej niż co dziesiąty Polak (8%) akceptuje to rozwiązanie, a dziesięciokrotnie większa grupa jest mu przeciwna. Stosunkowo najbardziej tolerancyjni w tej sprawie są najmłodsi badani (w wieku do 24 lat).

Znacząca grupa Polaków opowiada się za ograniczeniem swobody dla gejów i lesbijek także w sferze intymnej. Dwie piąte badanych sądzi, że powinno się im zabronić uprawiania stosunków seksualnych. Taka sama liczebnie grupa uważa, iż prawo nie powinno sięgać życia prywatnego dwojga ludzi.

Społeczeństwo polskie niechętnie odnosi się do prawnego usankcjonowania związków gejów i lesbijek. Wyrażna większość uważa, że małżeństwo powinno być wyłącznie związkiem heteroseksualnym. Szczególnie wyraźny jest sprzeciw wobec umożliwienia parom homoseksualnym adopcji dzieci. Takie poglądy spowodowane są przekonaniem, że homoseksualizm jest odstępstwem od normy - społeczeństwo różni się jedynie w stopniu tolerancji wobec niego.

Porównując wyniki otrzymane w Polsce z danymi z krajów Europy Zachodniej można stwierdzić, że reakcje na homoseksualizm są u nas bardziej negatywne. Pytania podobne do zamieszczonych w naszym sondażu zadał w styczniu 2000 roku brytyjski instytut MORI. W Wielkiej Brytanii 45% badanych skłonnych było zaakceptować małżeństwa gejów (46% się temu sprzeciwiło), a 33% zgadzało się, aby pary takie mogły adoptować dzieci (55% wyrażało sprzeciw).

Opracował

Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Ostatnio w Holandii prawnie umożliwiono zawieranie małżeństw pomiędzy osobami tej samej płci. Czy, Pana(i) zdaniem, osoby tej samej płci pozostające w bliskich związkach powinny mieć prawo zawrzeć małżeństwo czy też nie?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	16	16	53	6	1034
Płeć						
Mężczyźni	10	15	15	54	6	490
Kobiety	7	18	17	51	6	544
Wiek						
18-24 lat	16	30	14	38	3	148
25-34	13	17	21	43	6	183
35-44	7	16	19	50	8	189
45-54	6	19	17	54	4	229
55-64	4	12	15	63	7	112
65 lat i więcej	4	4	12	70	10	173
Miejsce zamieszkania						
Wieś	5	12	17	61	5	380
Miasto do 20 tys.	10	17	8	56	10	103
20-100 tys.	14	17	19	44	6	204
101-500 tys.	7	18	16	51	8	212
501 tys. i więcej mieszk.	11	26	17	42	4	136
Wykształcenie						
Podstawowe	6	8	14	65	8	269
Zasadnicze zawodowe	7	17	17	53	6	299
Średnie	11	20	16	47	6	379
Wyższe	10	25	24	36	5	87
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	12	32	16	31	9	59
Prac. umysł. niż. szczebla	16	24	18	38	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	15	11	20	51	3	90
Robotnicy wykwalifikowani	7	13	17	57	6	85
Robotnicy niewykwalifik.	4	3	22	66	5	34
Rolnicy	1	9	11	75	4	70
Pracujący na własny rach.	5	16	22	51	6	51
Bierni zawodowo						
Renciści	3	8	18	63	8	113
Emeryci	4	7	12	67	9	195
Uczniowie i studenci	14	33	17	33	4	57
Bezrobotni	13	26	17	38	6	149
Gospodynie domowe i inni	3	28	13	47	9	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	9	19	20	45	7	146
spółce właścicieli	11	20	18	46	6	72
prywatnych i państwa	10	16	18	50	5	207
sekt. pryw. poza rolnict.	1	12	12	69	5	87
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	10	17	14	53	6	157
276-399	6	16	13	61	3	112
400-549	7	16	17	55	5	211
550-799	9	15	15	55	6	145
Powyżej 799 zł	11	19	13	50	7	175
Ocena własnych war. mater.						
Złe	8	14	16	56	7	354
Średnie	6	17	13	56	7	468
Dobre	14	20	23	39	4	212
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	1	6	7	82	4	57
Raz w tygodniu	5	11	19	59	6	481
1-2 razy w miesiącu	9	19	19	46	7	192
Kilka razy w roku	15	23	15	42	6	210
W ogóle nie uczestniczy	15	31	8	40	6	93
Poglądy polityczne						
Lewica	9	24	16	44	8	333
Centrum	10	17	14	54	4	258
Prawica	8	8	17	62	4	224
Trudno powiedzieć	6	13	19	55	8	220

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że:
 1 - homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować;
 2 - homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować; 3 - homoseksualizm jest rzeczą normalną

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	47	5	7	1033
Płeć					
Mężczyźni	42	46	5	7	489
Kobiety	40	49	4	7	544
Wiek					
18-24 lat	33	53	7	7	148
25-34	29	61	4	6	183
35-44	34	56	5	6	189
45-54	39	49	5	7	227
55-64	48	43	3	7	112
65 lat i więcej	67	21	4	8	173
Miejsce zamieszkania					
Wieś	54	36	3	7	378
Miasto do 20 tys.	33	51	8	8	103
20-100 tys.	42	46	6	7	204
101-500 tys.	31	59	4	5	212
501 tys. i więcej mieszk.	25	61	5	9	136
Wykształcenie					
Podstawowe	63	23	5	9	267
Zasadnicze zawodowe	46	43	5	6	299
Średnie	27	62	5	6	379
Wyższe	18	74	3	4	87
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	14	78	6	3	59
Prac. umysł. niż. szczebla	21	60	9	9	95
Pracownicy fiz. - umysł.	40	49	5	6	90
Robotnicy wykwalifikowani	35	53	6	6	85
Robotnicy niewykwalifik.	59	25	10	6	34
Rolnicy	55	40	1	3	70
Pracujący na własny rach.	36	53	3	8	51
Bierni zawodowo					
Renciści	56	29	2	12	113
Emeryci	63	27	4	6	195
Uczniowie i studenci	21	63	7	9	57
Bezrobotni	31	61	2	6	147
Gospodynie domowe i inni	29	57	7	7	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	26	57	10	7	146
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	26	63	5	5	72
sekt. pryw. poza rolnict.	38	52	5	6	207
prywatnym gosp. rolnym	56	36	4	4	87
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	50	41	5	4	156
276-399	50	42	3	4	112
400-549	38	49	5	8	211
550-799	42	46	7	5	145
Powyżej 799 zł	34	57	5	4	175
Ocena własnych war. mater.					
Złe	48	39	3	10	352
Średnie	42	47	5	6	468
Dobre	29	62	6	3	212
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	61	27	5	7	57
Raz w tygodniu	48	42	4	7	480
1-2 razy w miesiącu	41	50	2	7	192
Kilka razy w roku	28	58	8	6	210
W ogóle nie uczestniczy	28	57	9	7	93
Poglądy polityczne					
Lewica	32	54	7	7	333
Centrum	39	52	4	5	258
Prawica	49	44	2	4	224
Trudno powiedzieć	50	35	4	12	218

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, osoby tej samej płci pozostające ze sobą w bliskim związku powinny mieć prawo adoptować dzieci?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	85	7	1015
Płeć				
Mężczyźni	7	88	5	485
Kobiety	10	82	8	530
Wiek				
18-24 lat	15	81	4	148
25-34	4	91	5	178
35-44	9	85	6	184
45-54	10	81	9	225
55-64	7	86	6	111
65 lat i więcej	5	87	8	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	6	89	5	370
Miasto do 20 tys.	13	79	8	102
20-100 tys.	9	82	9	195
101-500 tys.	8	83	9	212
501 tys. i więcej mieszk.	12	85	3	136
Wykształcenie				
Podstawowe	6	86	8	263
Zasadnicze zawodowe	9	86	5	290
Średnie	10	84	6	375
Wyższe	7	83	11	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	7	83	10	59
Prac. umysł. niż. szczebla	13	81	6	95
Pracownicy fiz.- umysł.	5	89	6	89
Robotnicy wykwalifikowani	9	86	5	82
Robotnicy niewykwalifik.	0	98	2	34
Rolnicy	2	90	9	69
Pracujący na własny rach.	9	83	8	51
Bierni zawodowo				
Renciści	8	85	7	111
Emeryci	4	87	10	191
Uczniowie i studenci	16	78	7	57
Bezrobotni	16	80	4	140
Gospodynie domowe i inni	10	90	0	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	10	80	9	143
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	9	86	5	72
sekt. pryw. poza rolnict.	7	89	4	205
prywatnym gosp. rolnym	2	87	11	86
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	9	87	4	156
276-399	14	83	4	111
400-549	7	89	5	207
550-799	9	84	7	141
Powyżej 799 zł	6	84	10	173
Ocena własnych war. mater.				
Złe	11	84	6	348
Średnie	7	86	7	455
Dobre	8	84	7	211
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	9	86	4	55
Raz w tygodniu	6	87	7	475
1-2 razy w miesiącu	8	84	8	188
Kilka razy w roku	10	83	6	204
W ogóle nie uczestniczy	16	78	6	90
Poglądy polityczne				
Lewica	11	80	9	323
Centrum	9	85	6	256
Prawica	4	92	3	221
Trudno powiedzieć	7	85	8	214

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, osoby tej samej płci pozostające ze sobą w bliskim związku powinny mieć prawo korzystać z ulg podatkowych w przypadku wspólnego ich rozliczania, tak jak małżonkowie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	44	11	1026
Płeć				
Mężczyźni	45	45	10	488
Kobiety	45	43	12	538
Wiek				
18-24 lat	58	34	8	148
25-34	51	38	11	183
35-44	48	41	11	186
45-54	42	49	9	227
55-64	42	49	9	111
65 lat i więcej	32	53	15	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	33	55	12	375
Miasto do 20 tys.	49	41	10	102
20-100 tys.	50	37	13	200
101-500 tys.	53	39	9	212
501 tys. i więcej mieszk.	59	34	7	136
Wykształcenie				
Podstawowe	30	59	11	266
Zasadnicze zawodowe	41	46	12	296
Średnie	56	35	9	378
Wyższe	58	29	13	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	63	28	9	59
Prac. umysł. niż. szczebla	68	29	3	95
Pracownicy fiz.- umysł.	42	46	12	89
Robotnicy wykwalifikowani	42	49	9	84
Robotnicy niewykwalifik.	30	62	8	34
Rolnicy	26	59	15	70
Pracujący na własny rach.	52	34	14	51
Bierni zawodowo				
Renciści	25	58	17	111
Emeryci	37	51	12	192
Uczniowie i studenci	62	27	11	57
Bezrobotni	55	36	8	147
Gospodynie domowe i inni	58	34	8	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	56	36	7	145
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	50	41	9	72
sekt. pryw. poza rolnict.	48	44	9	205
prywatnym gosp. rolnym	34	54	13	87
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	46	49	6	157
276-399	40	52	9	111
400-549	43	44	13	209
550-799	53	40	8	143
Powyżej 799 zł	52	42	6	175
Ocena własnych war. mater.				
Złe	42	46	12	352
Średnie	43	47	10	462
Dobre	57	34	10	211
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	60	14	56
Raz w tygodniu	41	49	10	480
1-2 razy w miesiącu	47	40	13	192
Kilka razy w roku	54	35	11	206
W ogóle nie uczestniczy	55	38	7	90
Poglądy polityczne				
Lewica	53	37	9	328
Centrum	49	40	11	258
Prawica	42	52	6	222
Trudno powiedzieć	33	49	17	218